

I kommentarer til forskrift om Forvaltning av hjortevilt (rundskriv 3/90) har direktoratet satt opp følgende punktliste som veiledning for jaktlederens oppgaver:

- 1. Påse ved fremmøte at samtlige deltakere på jaktlaget har betalt jegeravgift, har gyldig skyteprøvebevis, har rett våpen i forhold til avlagt skytterprøve og forskriftsmessig ammunisjon.**

HVF § 21. Nødvendige papirer under jakt

Under jakt skal jeger medbringe gyldig jegeravgiftskort, attestert skyteprøve (for elg, hjort, villrein og rådyr) og jeger/jaktlag medbringe dokumentasjon for godkjent ettersøkshund (for elg, hjort og rådyr). Den som mot, eller uten vederlag stiller rett til jakt til rådighet for annen, plikter å forvise seg om at jegeravgiften er betalt.

Forskrift om våpen og ammunisjon .. skyteprøve

Kap. III. Bestemmelser om skyteprøve for storviltjegere

§ 3-1. *Ingen har adgang til å drive storviltjakt med rifle uten at vedkommende har avlagt skyteprøve samme jaktår.*

Den årlige skyteprøven består av to deler. Personer som skal jakte storvilt med rifle skal dokumentere, på standardskjema, å ha avlagt tredive - 30 - obligatoriske skudd før skyting mot dyrefigur kan gjennomføres.

For hver rifle som skal benyttes til storviltjakt må det skytes fem - 5 - skudd mot dyrefigur. Alle 5 skudd skal være treff innenfor et innsirklet felt, 30 cm i diameter, som er angitt på figuren, men ikke synlig fra standplass.

§ 3-4. *Person bosatt i utlandet gis fritak for krav om å avlegge skyteprøven såfremt vedkommende fyller kravet til å kunne jakte storvilt i hjemlandet. Dokumentasjon på at jegeren fyller kravene i hjemlandet må alltid medbringes under jakten og vises fram på forlangende av grunneier, noen som opptrer på hans vegne eller av jakttoppsynet.*

§ 3-5. *Vitnemål om skyteprøve skrives ut på skjema fastsatt av Direktoratet for naturforvaltning. Er jegeren ukjent, kan arrangørlaget kreve at vedkommende legitimerer seg.*

Vitnemålet må jegeren alltid ha med seg under jakten og vise det fram på forlangende av grunneier, noen som opptrer på hans vegne eller av jakttoppsynet.

§ 3-6. *Jaktrettens innehaver så vel som lederen av jaktlaget skal forvise seg om at alle som deltar i jakt på storvilt på deres område, har avlagt påbudt skyteprøve.*

- 2. Sørg for at fellingstillatelsen blir meddelt samtlige av lagets deltakere. Gjør klart hvilke konsekvenser felling av feil dyr eller for mange dyr medfører. Referer eventuelt regler om forseelse i henhold til vedtekter i grunneierlag, skogforvaltning eller jaktlag. Hvis slike regler ikke finnes, kan jaktlaget bli enige om reaksjoner overfor de som ikke følger jaktlederens avgjørelser eller bryter offentlige bestemmelser. Referer eventuelle instruksjoner fra ansvarlige for valdet. (Jaktrettshaver)**

Elglagets medlemmer må vite hvilken kvote man er tildelt fra valdet. Likeledes hvordan valdet ligger an i forhold til driftsplanen for valdet. Dette vil gi en større forståelse for hvordan man legger opp jakten det enkelte år.

Hvert elglag bør ha interne regler på hvordan disiplinærforhold skal behandles. Dette gjør det lettere å behandle alle likt på laget og reagere når dette er nødvendig.

3. Planlegg postene sikkerhetsmessig. Angi om nødvendig skyterettning og skytevinkler. Marker eventuelle forbudte sektorer. Ta hensyn til vindforhold og høreavstand.

Postene kan med fordel nummereres i felt og på kart. Dette vil i mange tilfeller lette kommunikasjonen mellom jaktleder og jaktlaget og skape mindre misforståelser. Spesielt vil dette være en fordel ved raske omposteringer f. eks. om påskutt dyr går videre og ved ettersøk.

Jakttårn blir ofte brukt og dette kan ofte redusere viltets mulighet til å få ”vær” av jegeren/posten. Vell så viktig er jakttårn på flate partier og der det er vanskelig å finne god bakgrunn. Ved å flytte skytteren opp i høyde, vil vi oftest skape sikrere skytevinkler. Vær imidlertid oppmerksom på at treffpunkt og sårkanal i viltet forandres ved bruk av skytetårn.

Vær også klar over bestemmelsene om jakt på eller over vei.

Viltlovens § 21. (bruk av motordrevet fremkomstmiddel under jakt)

Det er forbudt under jakt:

- a) å løse skudd på eller over offentlig vei eller jernbane
- d) å løse skudd fra luftfartøy eller motorkjøretøy.

På private veier gjelder følgende:

VL. § 33. (grunneiernes jaktrett på vei)

Eier av vei med tilbehør har ikke rett til jakt og fangst på denne uten at han også eier tilstøtende grunn. Den som eier grunnen på begge sider av en vei, har retten til jakt og fangst på veien selv om han ikke eier denne. Hvor vei danner grense mellom grunn som tilhører forskjellige eiere og ingen av disse eier veien, har hver av grunneierne rett til jakt og fangst på veien.

Reglene om jakt og fangst på vei gjelder også jernbane, rørgate, gate for kraftledning og lignende anlegg.

4 Gi beskjed om hvem som skal ha den enkelte post, og når mannskapet kan forlate posten.

Mange jaktlag praktiserer å trekke postene. Dette forutsettes at de er nummerert eller navnet. Dette fungerer godt og gir medlemmene en følelse av en rettferdig fordeling.

Å forlate sin tildelte post, før melding er gitt eller man har tillatelse fra jaktleder, er å betrakte som stor synd, og bør få følger.

5 Avtal hvor hundefører/driver skal gå og avtal entydig signal for å varsle postmannskap.

Sørg alltid for at hele mannskapet får beskjed om eventuelle endringer.

6 Foran hvert drev/hver jakt dag skal det gis klar beskjed om hvilke dyr som kan skytes (kjønn og alder). Avtal om det kan skytes på andre hjortevilt (elg/hjort/rådyr).

Enkelte jaktlag bruker å proklamere en parole før dagen/drevet tar til:

- ⇒ Hvor skal det jaktes
- ⇒ Hvilke dyr skal felles
- ⇒ Hvor og hvem skal bemanne de ulike postene
- ⇒ Hvem går med hund og hvem skal drive
- ⇒ Prosedyre etter felling/eventuelt. Skadeskyting repeteres
- ⇒ Hvem er jaktlederens stedfortreder.

7 Sørg for tilstrekkelig meldesystem ved fall. Avtal kalletidspunkt når det benyttes sambandsutstyr.

Det er viktig at varslingsrutinene er gode under jakten. Dette gjelder både for innkalling/ompostering av mannskap, såvel som for å gi beskjed om felte dyr.

Vi vil fremheve at ørehøytaler er nødvendig tilleggsutstyr under elgjakt. Selv med øreplugg skal man være oppmerksom på at hjorteviltet hører godt og lyden av sprakende høytalere har ødelagt mange drev.

I mange jaktlag er det for mye **prat** over sambandet. Men vi vil fremheve både forholdet til sikkerhet og human jakt ved at postene og mannskap er informert om hva som skjer i terrenget.

Sett opp **faste lyttetider**, eks. hel og halv time. I 5 min. rundt denne tiden skal alle ha på radioen for at jaktlederens skal kunne gi nødvendige instruksjoner. Gi regler for når man kan snakke på radioen og unngå ”kjedsomhetsprat”.

Sambandet er jaktleders verktøy for å kunne organisere jakten best mulig ut fra sikkerhet og human jakt. Derfor er det jaktleder og eventuell hundefører som primært skal bruke dette, og **øvrige skal lytte** og svare på anrop. Spesielt i tiden rundt skudd i eget terreng, er det mye trafikk på radioen. Gi klar beskjed om at ved skudd skal postene lytte på radioen, men sambandet må være ledig for jaktleder, skytter og hundefører. Skytteren har meldeplikt til jaktleder så snart det er praktisk mulig. I tiden etter skudd er det viktig at jaktleder blir orientert om hva som er skjedd, slik at nødvendige avgjørelser kan tas. Gi korte og konkrete beskjeder.

Jaktleder bør påtale poster som utålmodig spør om hva som er skjedd, det viktigste er at jaktleder blir orientert og da vil også alle som **lytter** bli det. Husk å gi alle deltakerne klar beskjed om hvilken kanal som benyttes og eventuell reservekanal og bytte.

Alle deltakerne må sørge for gode batterier i sine radioer. Ekstra sett batterier bør være med i sekken.

8. Gi beskjed om at det ikke skal være patroner i løp eller magasin under samling eller felles forflytning.

Ved drivjakt med driverkjede er det et godt sikkerhetsmoment at ingen har skudd i kammeret. Likeså ved forflytninger. Den tiden det tar å ta ladegrep, kan brukes til å forsikre seg om at skyterettning og bakgrunn er sikker.

Viltloven § 45. (ferdsel med våpen på annen manns grunn)

Ferdsel med skytevåpen eller fangstredskap er forbudt i utmark der en annen har jaktrett, med mindre det skjer i lovlig ærend, og våpenet bæres uladd.

Forskrift om våpen... § 1-3. *Under ferdsl med motordrevne kjøretøyer skal jaktvåpen som medbringes være tomt for ammunisjon og være anbrakt i futteral eller nedpakket på en slik måte at det ikke er lett tilgjengelig for fører eller passasjerer.*

Alle jaktlagets medlemmer er ansvarlig for sikkerheten. Sikkerhet til både deltakerne, hunder og andre (bærplukkere mm.) som befinner seg i terrenget/området, skal stå i høysetet.

9. **Gi klar beskjed om at det ikke skal nytes alkohol umiddelbart før eller under jaktutøvelsen.**

Dette har i høyeste grad med sikkerheten å gjøre.

De gamle dagers historier om elgjegere som datt av stubben, eller bråkvikknet til å skjøt hesten som trakk ut den felte elgen er heldigvis borte.

Under dagens elgjakt er det helt uakseptabelt å være påvirket av alkohol eller andre sløvende medikamenter. Blir dette registrert skal det føre til umiddelbar bortvisning. Her bør elglagene ha egne regler som er kjent for alle på forhånd.

Skulle det skje en ulykke hvor alkohol el. l. er medvirkende og det skulle vise seg at jaktlederen var klar over vedkommendes tilstand, uten å ha reagert, vil jaktlederen komme i en svært vanskelig situasjon.

10. **Påskutt dyr skal alltid regnes som truffet inntil det motsatte er tilfredsstillende avklart. Påse at forskriftsmessig ettersøk og meldeplikt blir overholdt.**

Merk spesielt de regler som gjelder når såret vilt går ut av valdet.

HVF § 26. Ettersøk av såret hjortevilt

Den som under jakt sårer elg, hjort, villrein eller rådyr, plikter å gjøre det en kan for å få avlivet dyret snarest mulig. Jegeren plikter å forvise seg om påskutt dyr er truffet.

Vedkommende jeger og jaktlag skal ikke oppta jakt på nye dyr mens ettersøk pågår. På eget vald skal ettersøket om nødvendig pågå til ut dagen etter skadeskytingen. På annet vald opphører retten til å ettersøke ved utgangen av den dag såret vilt kom inn på valdet.

Dersom pliktig ettersøk første dag er uten resultat, skal jeger eller jaktleder uten opphold underrette jaktrettshaver og viltneemd, jakttoppsyn eller nærmeste politimyndighet om de faktiske forhold. Jeger eller jaktlag som har såret viltet skal uten godtgjørelse bistå viltneemd, jakttoppsyn eller politimyndighet med å få felt viltet.

Som der fremgår av HVF § 26 er det klare regler for hvordan man skal gå frem ved skadeskyting. Man må først forvise seg om dyret er truffet eller ikke. Til dette må jaktlederen sørge for at det blir gjennomført en god skuddplassundersøkelse. Dette er nærmere omtalt andre steder i heftet.

Alle jaktlagets deltakere bør ha merkebånd tilgjengelig under jakten. Merking av jegerens og viltets plassering i skuddøyeblikket er sentrale opplysninger i skuddplassundersøkelsen. En grundig undersøkelse av skuddplassen er også påkrevet og kan gi nyttige opplysninger. Husk også ventetiden på 1,5- 2 timer.

Når man har fastslått at dyret er truffet, skal jaktlederen sørge for at man organiserer og gjennomfører ettersøket. Finner man ikke sikre tegn på at dyret **ikke** er truffet, må man ettersøke dyret for å finne andre tegn som kan avgjøre om dyret er truffet eller ikke. Finner man ragg eller blod, beinsplinter e.l. **har man et pliktig ettersøk.**

Vær oppmerksom på at man ikke har anledning til å oppta jakten på andre dyr, mens pliktig ettersøk pågår.

Dersom pliktig ettersøk første dag er uten resultat, skal jaktleder uten opphold underrette jaktrettshaver og kommunen, jakttoppsyn eller nærmeste politimyndighet om de faktiske forhold. Jaktlederen er i forskrift form pålagt en meldeplikt, dersom man ikke har felt det skadde dyret innen utgangen av dagen.

Vær også oppmerksom på at det er forskjell på **retten** til å forfølge og tilegne seg dyret og **plikten** til å gjennomføre ettersøk. Retten til å forfølge og tilegne seg dyret i et annet vald, løper ut ved utgangen av den dagen såret vilt kom inn på valdet.

VL § 34. (forfølgingsretten)

Den som på lovlig grunn sårer hjortevilt, har rett til å forfølge og tilegne seg dyret også på grunn der en annen enn jegeren har jaktretten. Forfølgingsretten opphører ved utgangen av den dag da viltet kom inn på en annens grunn. Jegeren har bevisbyrden for lovlig forfølgning. Jegeren skal snarest mulig gi grunneieren og kommunen melding om forfølgning som nevnt i første ledd og om utfallet.

Grunneieren har ikke rett til å jage eller fange vilt som forfølges på hans grunn etter reglene i første ledd. Han kan allikevel avlive dyret på forfølgerens vegne når hensynet til dyret tilsier det.

Den som utøver forfølgingsrett etter første ledd må ikke løse skudd i andres hage eller gårdstun. Jegeren plikter å erstatte skade som forfølgning påfører andres eiendom.

0 Endret ved lover 8 april 1983 nr. 17, 3 juli 1992 nr. 95.

Plikten til å gjennomføre ettersøket har man inntil kommunen (viltnemnda) aksepterer at det avblåses eller overtar dette. I kommentarene til Forskrift om prøving og godkjenning av ettersøkshund står det at kommunen normalt ikke skal overta ettersøket før det har gått 2 døgn.

I kommentarene til hjorteviltforskriftens §26 fremgår det at jeger/jaktlag har det fulle og hele ansvar for ettersøket innen den tidsperiode som følger av §26. Før jeger/jaktlag har sluttført sitt pliktige ettersøk skal kommunen som viltmyndighet ikke overta ansvaret for ettersøket.

Det er viltmyndigheten som skal ta stilling til når ettersøket skal avblåses. Fra dette tidspunkt skal eventuelle dyr som blir funnet dødt betraktes som fallvilt, og skal ikke belastes valdets kvote.

Jaktlaget kan pålegges å bistå viltnemnda (uten vederlag) med å felle det skadde dyret og det er ikke noen begrensning i hvor lenge dette pålegget skal vare.

Se også viltloven §§ 20 og 21

Kunstig lys og bruk av motorisert kjøretøy er kun tillatt når ettersøket foregår i regi av kommunen (viltnemnda).

Jaktlederne bør ha en oversikt over sambandskanaler og telefon for øvrige jaktledere i valdet og nabovald. Dette for å kunne gi den nødvendige informasjonen så raskt som mulig i forbindelse med et ettersøk. P.r. definisjon har elglaget forfølgingsrett til skadeskutt dyr til ut den dagen dyret gikk ut av valdet. I den situasjonen vi er betyr dette at selv om dyret går ut av jaktfeltet/elglaget, kan dyret fortsatt være innenfor valdet. Valdstyrene bør diskutere gjennom denne problemstillingen og kanskje ha interne regler for hvordan dette skal håndteres.

11. Sørg for at det er godkjent ettersøkshund disponibel i tilfelle skadeskyting.

§ 25. Ettersøkshund

Ved jakt etter elg, hjort og rådyr, skal både jaktlag og personer som jakter alene fra 1.1.1994 ha tilgang til prøvet ettersøkshund til ettersøk av påskutt vilt. Dersom slik hund ikke medføres under jaktutøvelsen, skal det gjennom skriftlig avtale være sikret tilgang på ettersøkshund innenfor et rimelig tidsrom etter påskyting.

Kommunen kan kreve at valdansvarlig, jaktleder eller jeger gir melding om tilgang på godkjent ettersøkshund.

Direktoratet fastsetter krav til prøving av ettersøkshunder.

Viltmemnda kan i særlige tilfeller gi enkelte jaktlag eller enkeltjegere tidsbegrenset fritak fra kravet om tilgang til ettersøkshund.

0 Endret ved forskrift 1 april 2000 nr. 297.

Kravet til ettersøkshund er omtalt i Forskrift om prøving og godkjenning av ettersøkshund på elg, hjort og rådyr av 24.01.1991.

Har man ikke egen godkjent ettersøkshund, skal man gjennom skriftlig avtale være sikret tilgang til slik hund innen rimelig tid. Rimelig tid er antydnet å være innen 4 timer fra påskytingen. I Sarpsborg er det etablert en ettersøksring som kan være et tilbud til de som ikke har egen godkjent hund.

Under jakt kan også skadde dyr påtreffes og vi tar med følgende fra HVF.

§ 27. Avliving av skadet hjortevilt i ordinær jakttid

*Jeger som på lovlig grunn og i lovlig jakttid treffer på hjortevilt som er såret eller skadet på en slik måte at det er klart at dyret er påført store lidelser, ikke kan leve eller bli friskt, skal avlive dyret for å hindre unødige lidelser. Dersom jegeren har fellingsstillatelse på tilsvarende kategori dyr, skal han **straks ta stilling til om dyret skal tas på egen fellingskvote.***

*Tar ikke jegeren dyret på sin fellingskvote, skal det straks gjøres opp slik at kjøttet ikke tar unødig skade. **Transport av slikt kjøtt må ikke foretas før melding er gitt** etter tredje avsnitt. Er dyret (kjøttet) ikke brukbart, skal det plasseres slik at det skjemmer terrenget minst mulig og nedbrytningen skjer raskest mulig.*

Melding om avlivingen skal så snart som råd gis til viltmemnd, jakttoppsyn eller nærmeste politimyndighet.

Legg merke til at jeger/jaktlag **straks må ta stilling til** om han ønsker å ta dyret på egen kvote. Og at kjøttet ikke må settes under transport før melding er gitt. Har man skutt et dyr fordi man så det var skadet og **satt det under transport**, har man tatt det på egen kvote. Man kan med andre ord ikke gi melding om at man har skutt et skadet dyr som man ikke vil ta på egen kvote, etter at man har hengt opp og flådd dyret og finner ut at det både er lite og har mye skade. Melding må gis, før man flytter dyret på skuddplassen.

§28 tar for seg forhold utenfor jakttiden.

§ 28. Avliving for å hindre unødige lidelser utenom ordinær jakttid

Den som kommer over eller får melding om skadet hjortevilt og som vil avlive dyret, plikter på forhånd å innhente tillatelse fra viltneimnda, nærmeste politi eller jaktoppsynet, samt i nødvendig utstrekning å underrette grunneieren eller den som har jaktretten til grunnen. Dersom det ikke uten uforholdsmessige vansker eller tidsspille lar seg gjøre å melde fra i samsvar med bestemmelsene i første ledd, kan dyret avlives på stedet uten hensyn til fredningstid eller hvem som har jaktrett til grunnen. Dette gjelder bare dersom det er klart at dyret ikke kan leve eller bli friskt igjen eller vil bli påført uforholdsmessige lidelser om det blir overlatt til seg selv.

Melding om avliving skal uten opphold gis til grunneier, viltneimnda, nærmeste politi eller jaktoppsynet.

§ 29. Verdien av avlivet hjortevilt

Hjortevilt eller verdien av hjortevilt som avlives for å hindre unødige lidelser og som ikke tas på fellingskvote, skal tilfalle Viltfondet.

12. Sørg for at det er ordnet transport av felte dyr, og gi nødvendig instruksjoner om behandling av viltet.

Alt felt vilt skal undergis en slaktemessig riktig behandling mht. hygiene. Viltkjøtt som skal omsettes må følge Næringsmiddeltilsynets bestemmelser.

- Næringsmiddeltilsynet (kjøttkontrollen) skal kontrollere alt kjøtt som skal omsettes. Unntatt er viltkjøtt direkte til forbruker i "små mengder". Små mengder er lite hjortedyr (rådyr) eller deler av en elg.
- Alt vilt som skal inn i godkjent næringsmiddelvirksomhet skal være kontrollert og godkjent. Slaktet skal fremstilles helt, maksimalt oppdelt i fire deler. Nyre skal være i organisk sammenheng med slaktet og med slaktet skal følge hjerte, lunge, lever og milt.
- Det skal svares en kontrollavgift p.r. kilo kontrollert kjøtt.

Disse regler er et utslag av EØS-direktiv og er under revisjon, men vi kan trolig ikke forvente noen lempning på disse.

Dyr som har en unormal oppførsel eller fysiske feil, bør undersøkes av veterinær. Sørg for at veterinærmyndighetene blir varslet og foretar kontroll og undersøkelse av dyr som blir kassert. Sørg for veterinærattest.

13. Rapporter jaktresultatet umiddelbart etter avsluttet jakt til ansvarlig for valdet, eller daglig dersom dette kreves.

Det vil være naturlig med en daglig rapportering til valdansvarlig under jakten. Valdansvarlig skal hele tiden ha oversikt over felte dyr i valdet og hvordan valdet ligger an i forhold til avskytingsavtale og driftsplan. Valdansvarlig skal også ha mulighet til å kunne bytte dyr innad i valdet ved eventuelle feilskytinger. Det er derfor viktig at feilskytinger blir rapportert omgående til valdleder. Valdet bør også ha regler for hvordan valdansvarlig skal kunne pålegge enkeltlag å endre tildelt kvote, dersom andre elglag i valdet har feilskutt dyr. Det avgjørende for valdet er å treffe avtalt driftsplansmål best mulig ved utløp av driftsplansperioden.

Når jakten er avsluttet må resultatet rapporteres inn til valdansvarlig omgående.

